

EUROPOS ARCHITEKTŪROS PAVELDO APSAUGOS KONVENCIJA

1985 m. spalio 3 d.

Šią Konvenciją pasirašiusios Europos Tarybos valstybės narės, laikydamos, kad Europos Tarybos tikslas yra didesnė jos narių vienybė siekiant išsaugoti ir įgyvendinti bendrus idealus ir principus;

pripažindamos, kad architektūros paveldas yra nepakeičiama Europos kultūrinio paveldo turtingumo ir įvairovės išraiška, neįkainojamas mūsų praeities liudytojas ir bendras visų europiečių turtas;

atsižvelgdamos į Europos kultūros konvenciją, pasirašytą Paryžiuje 1954 m. gruodžio 19 d., o ypač į jos 1 straipsnį;

atsižvelgdamos į Europos architektūros paveldo chartiją, kurią 1975 m. rugsėjo 26 d. priėmė Europos Tarybos Ministrų Komitetas, ir į 1976 m. 14 d. priimtą rezoliuciją Nr. (76) 28 „Dėl įstatymų ir nuostatų suderinimo su integruoto architektūros paveldo konservavimo reikalavimais“;

atsižvelgdamos į Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rekomendaciją Nr. 880 (1979) „Dėl Europos architektūros paveldo konservavimo“;

atsižvelgdamos į valstybėms narėms skirtą Ministrų Komiteto rekomendaciją Nr. R (80) 16 „Dėl specializuoto architektų, miesto planuotojų, inžinierių statybininkų ir kraštovaizdžio planuotojų mokymo“ ir į 1981 m. liepos 1 d. priimtą Ministrų Komiteto rekomendaciją Nr. R (81) 13 „Dėl priemonių tam tikriems nykstantiems amatams remti ir skatinti“;

pabrėždamos, kaip svarbu ateities kartoms perduoti kultūrinių simbolių sistemą, gerinti miesto ir kaimo vietovių aplinką ir tuo būdu skatinti valstybių bei regionų ekonominę, socialinę ir kultūrinę plėtrą;

pripažindamos, kaip svarbu pasiekti susitarimus dėl bendro architektūros paveldo išsaugojimo ir puoselėjimo politikos pagrindinių krypčių,

s u s i t a r i a :

ARCHITEKTŪROS PAVELDO APIBRĖŽIMAS

1 straipsnis

Šioje Konvencijoje yra laikoma, kad „architektūros paveldą“ sudaro tokie nekilnojamieji objektai:

1. Paminklai: visi pastatai ir struktūros, turinčios akivaizdžią istorinę, archeologinę, meninę, mokslinę, socialinę ar techninę vertę, įskaitant jų pastovios priklausomybės objektus ir priklausinius.

2. Pastatų grupės: vientisos miesto ar kaimo vietovėse esančios pastatų grupės, kurios turi akivaizdžią istorinę, archeologinę, meninę, mokslinę, socialinę ar techninę vertę, ir kurios, būdamos pakankamai vientisos, sudaro topografiškai apibrėžiamus vienetus.

3. Zonos: bendri žmogaus ir gamtos kūriniai – iš dalies sukultūrintos teritorijos, kurios, būdamos pakankamai išskirtinės ir vientisos, gali būti apibrėžtos topografiškai, ir kurios turi akivaizdžią istorinę, archeologinę, meninę, mokslinę, socialinę ar techninę vertę.

SAUGOTINŲ VERTYBIŲ IDENTIFIKAVIMAS

2 straipsnis

Saugotinių paminklų, pastatų grupių ir zonų identifikavimui kiekviena šalis įsipareigoja atlikti inventorizaciją, o grėsmės atitinkamam objektui atveju – kaip galima greičiau parengti reikiamą dokumentaciją.

TEISINĖ APSAUGOS PROCEDŪROS

3 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja:

1. imtis teisinių priemonių architektūros paveldui apsaugoti;
2. rūpintis paminklų, pastatų grupių ir zonų apsauga pasitelkiant kiekvienai valstybei ar regionui būdingus metodus.

4 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja:

1. įgyvendinti atitinkamas priežiūros ir patvirtinimo procedūras, reikalingas užtikrinant teisinę atitinkamų objektų apsaugą;
2. užkirsti kelią saugomų vertybių sunykimui, sugadinimui ar nugriovimui. Šiuo tikslu kiekviena Šalis įsipareigoja priimti įstatyminius aktus, kurie:
  - a. reikalautų, kad atsakingoms institucijoms būtų pateikiami bet kokie jau saugomų paminklų arba paminklų, kurių atžvilgiu buvo inicijuotos apsaugos procedūros, nugriovimo arba pakeitimo planai, ir bet kokie planai, kurių įgyvendinimas paveiktų tokių paminklų aplinką;
  - b. reikalautų, kad atsakingoms institucijoms būtų pateikiami bet kokie planai, kurių įgyvendinimas paveiktų pastatų grupę, jos dalį arba zoną ir kuriuose numatoma:
    - griauti pastatus,
    - statyti naujus pastatus,
    - atlikti esminius pakeitimus, kurie pakenktų pastatų ar zonos savitumui;
  - c. valstybinėms institucijoms suteiktų teisę reikalauti, kad saugomos vertybės savininkas atliktų atitinkamus darbus arba pačioms juos atlikti, jeigu savininkas to nesugeba padaryti;
  - d. suteiktų galimybę priverstinai išpirkti saugomą objektą.

5 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja uždrausti perkelti bet kokį saugomą paminklą ar jo dalį, nebent toks perkėlimas yra būtinas tokio paminklo materialaus išsaugojimo tikslais. Susidarius atitinkamoms aplinkybėms atsakinga institucija privalo imtis reikiamų atsargos priemonių tokiam paminklui išmontuoti, pergabenti ir vėl pastatyti tinkamoje vietoje.

PAGALBINĖS PRIEMONĖS

6 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja:

1. užtikrinti, kad valstybinės institucijos teiks finansinę paramą, reikalingą jos teritorijoje esančiam architektūros paveldui išlaikyti ir atnaujinti, atsižvelgiant į įgaliojimus nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu mastu bei į turimo biudžeto galimybes;

2. jeigu būtina, imtis fiskalinių priemonių, skirtų palengvinti tokio paveldo konservavimą;
3. skatinti privačias iniciatyvas, kuriomis numatoma išsaugoti ir atnaujinti architektūros paveldą.

7 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja skatinti bendrojo paminklų, pastatų grupių ir zonų aplinkos gerinimo priemones.

8 straipsnis

Siekdama sumažinti fizinio architektūros paveldo sunykimo pavojų, kiekviena Šalis įsipareigoja:

1. remti mokslinius tyrimus, kuriais siekiama nustatyti ir analizuoti neigiamą užterštumo poveikį bei apibrėžti priemones ir būdus tokiam poveikiui mažinti arba panaikinti;
2. rengdama kovos su užterštumu strategijas, atsižvelgti į specialias architektūros paveldo konservavimo problemas.

SANKCIJOS

9 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja savo kompetencijos ribose užtikrinti, kad atsakingos institucijos reikiamai ir adekvačiai reaguos į architektūros paveldo apsaugos įstatymo pažeidimus. Susidarius tam tikroms aplinkybėms, pažeidėjas gali būti įpareigotas nugriauti tokių reikalavimų neatitinkančius naujus pastatus arba visiškai atstatyti saugomą objektą.

KONSERVAVIMO POLITIKA

10 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja įgyvendinti integruotą konservavimo politiką, kuri:

1. architektūros paveldo apsaugą apibrėžtų kaip esminį miesto ir kaimo vietovių planavimo tikslą ir užtikrintų, kad į tai būtų atsižvelgiama visuose etapuose – tiek sudarant plėtros planus, tiek suteikiant leidimus vykdyti darbus;
2. skatintų architektūros paveldo restauravimo ir priežiūros programas;
3. architektūros paveldo konservavimą, rėmimą ir stiprinimą vertintų kaip svarbią kultūrinę, aplinkos ir planavimo politikos dalį;
4. kai įmanoma, miesto ir kaimo vietovių planavimo procese įgalintų konservuoti ir panaudoti tam tikrus pastatus, kurie patys savaime nėra saugotini pagal šios Konvencijos 3 straipsnio 1 paragrafą, tačiau kurie yra vertingi dėl jų padėties miesto ar kaimo aplinkoje ir dėl gyvenimo kokybės sumetimų;
5. skatintų tradicinių įgūdžių ir medžiagų taikymą ir plėtrą, kaip esminį veiksnių užtikrinant architektūros paveldo ateitį.

11 straipsnis

Atsižvelgdama į architektūrinį ir istorinį paveldo pobūdį, kiekviena Šalis įsipareigoja skatinti:

- saugomų objektų panaudojimą įvertinant šiuolaikinio gyvenimo reikmes;

- kai įmanoma, senus pastatus pritaikyti naujoms reikmėms.

12 straipsnis

Pripažindama, kad visuomenei derėtų suteikti galimybę lankytis saugomuose objektuose, kiekviena Šalis tuo pačiu įsipareigoja imtis visų reikiamų priemonių, kurios padėtų užtikrinti, kad tokio sprendimo pasekmės (ypač bet kokia struktūrinė plėtra) neturės neigiamos įtakos architektūrinei ir istorinei tokių objektų ir jų aplinkos specifikai.

13 straipsnis

Siekdama palengvinti šių veiklos kryptių įgyvendinimą, kiekviena Šalis įsipareigoja per savo politinę ir administracinę struktūrą skatinti efektyvų bendradarbiavimą visuose konservavimo, kultūrinės, aplinkosauginės ir planavimo veiklos lygmenyse.

DALYVAVIMAS IR ASOCIACIJOS

14 straipsnis

Atsižvelgdama į didėjantį poveikį priemonių, kurių imasi valstybinės institucijos architektūros paveldo identifikavimo, apsaugos, restauravimo, priežiūros, valdymo ir populiarinimo srityje, kiekviena Šalis įsipareigoja:

1. įvairiuose sprendimo priėmimo proceso etapuose sukurti mechanizmą, užtikrinantį atitinkamą valstybės, regioninių ir vietinių valdžios institucijų, kultūrinių institucijų ir asociacijų bei visuomenės bendradarbiavimą, informacijos tiekimą ir konsultavimąsi;
2. skatinti rėmimo tradicijas ir nepelno asociacijų steigimąsi šioje srityje.

INFORMACIJA IR MOKYMAS

15 straipsnis

Kiekviena šalis įsipareigoja:

1. skatinti visuomenę įvertinti architektūros paveldo, kaip kultūrinės tapatybės elemento bei dabartinės ir ateities kartų įkvėpimo ir kūrybingumo šaltinio, vertę;
2. šiuo tikslu remti informacijos platinimo ir švietimo būdus, ypač pasitelkiant šiuolaikines komunikacijos bei informavimo priemones, ir:
  - a. nuo mokyklinio amžiaus žadinti arba didinti visuomenės susidomėjimą paveldo apsauga, įsisavintos aplinkos ir architektūros kokybe;
  - b. atskleisti kultūros paveldo vienybę ir architektūros, amatų, liaudies tradicijų ir gyvenimo būdo ryšius europiniu, nacionaliniu ir regioniniu mastu.

16 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja skatinti įvairių architektūros paveldo konservavimo specialistų ir amatininkų mokymą.

KONSERVAVIMO POLITIKOS KOORDINAVIMAS EUROPOJE

17 straipsnis

Šalys įsipareigoja keisti informacija tokiais konservavimo politikos klausimais:

1. objektų, susijusių su istorine plėtra, tyrimo, apsaugos ir konservavimo metodai ir atitinkamų objektų skaičiaus padidėjimas;
2. kaip geriau suderinti architektūros paveldo apsaugos poreikius su šiuolaikinės ekonominės, socialinės ir kultūrinės veiklos poreikiais;
3. kaip panaudoti naujų technologijų teikiamas galimybes identifikuojant ir registruojant architektūros paveldą, kovojant su medžiagų irimu, taip pat moksliniuose tyrimuose, restauravimo veikloje ir paveldo valdymo ir stiprinimo srityje;
4. kaip skatinti architektūrinę kūrybą – mūsų amžiaus indėlį į Europos palikimą.

18 straipsnis

Šalys įsipareigoja viena kitai teikti techninę paramą, įskaitant pasikeitimą patirtimi architektūros paveldo konservavimo ekspertais.

19 straipsnis

Atsižvelgdamos į atitinkamus nacionalinius įstatyminius aktus ar tarptautines sutartis, šalys įsipareigoja Europoje skatinti pasikeitimą architektūros paveldo apsaugos specialistais, įskaitant tolesnio mokymo darbuotojus.

20 straipsnis

Ekspertų komitetas, kurį remiantis Europos Tarybos Statuto 17-uoju straipsniu įkuria Europos Tarybos Ministrų Komitetas, privalo stebėti, kaip yra taikoma Konvencija, o konkrečiai:

1. reguliariai atsiskaityti Europos Tarybos Ministrų Komitetui apie architektūros paveldo apsaugos politikos situaciją ir šioje Konvencijoje išdėstytų principų įgyvendinimą Konvenciją pasirašiusiose valstybėse narėse bei informuoti apie savo veiklą;
2. Europos Tarybos Ministrų Komitetui pasiūlyti Konvencijos sąlygų įgyvendinimo priemones, įskaitant daugiašalę veiklą, Konvencijos peržiūrą ar pataisas ir visuomenės informavimą apie Konvencijos tikslus;
3. Europos Tarybos Ministrų Komitetui teikti rekomendacijas, kad jis paragintų valstybes, kurios nėra Europos Tarybos narės, prisijungti prie Konvencijos.

21 straipsnis

Šios Konvencijos sąlygos neturi trukdyti taikyti palankesnes 1 straipsnyje apibūdintų objektų apsaugos sąlygas, kurios yra išdėstytos:

- Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijoje, priimtoje 1972 m. lapkričio 16 d.;
- Europos archeologijos paveldo apsaugos konvencijoje, priimtoje 1969 m. gegužės 6 d.

BAIGIAMIEJI STRAIPSNIAI

22 straipsnis

1. Šią Konvenciją gali pasirašyti Europos Tarybos valstybės narės. Konvencija turi būti ratifikuota, priimta arba patvirtinta. Ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai turi būti atiduoti saugoti į Europos Tarybos Generalinio Sekretoriaus biurą.

2. Ši Konvencija įsigalioja praėjus lygiai trimis mėnesiams nuo tos dienos, kai trys Europos Tarybos valstybės narės išreiškia savo sutikimą prisijungti prie Konvencijos pagal aukščiau esančios pastraipos sąlygas.

3. Kai bet kokia valstybė narė vėliau išreiškia sutikimą prisijungti prie Konvencijos, tai ši Konvencija jos atžvilgiu įsigalioja praėjus lygiai trimis mėnesiams nuo tos dienos, kai yra atiduodami saugoti jos ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai.

23 straipsnis

1. Po šios Konvencijos įsigaliojimo Europos Tarybos Ministrų Komitetas gali pakviesti bet kokią kitą valstybę, kuri nėra Tarybos narė, ir Europos Ekonominę Bendriją prisijungti prie šios Konvencijos. Toks pakvietimas įsigalioja, jeigu jam pritaria dauguma, numatyta Europos Tarybos Statuto 20 straipsnyje, ir jeigu už tai balsuoja atstovai visų susitariančių valstybių, turinčių teisę dalyvauti Komiteto veikloje.

2. Kai prie Konvencijos prisijungia bet kokia tokia valstybė arba Europos Ekonominė Bendrija, tai ši Konvencija įsigalioja praėjus lygiai trimis mėnesiams nuo tos dienos, kai atitinkami prisijungimo dokumentai yra atiduodami saugoti į Europos Tarybos Generalinio Sekretoriaus biurą.

24 straipsnis

1. Pasirašydama Konvenciją arba atiduodama saugoti savo ratifikavimo, priėmimo, pritarimo ar prisijungimo dokumentus, bet kokia valstybė gali nurodyti teritoriją ar teritorijas, kurioms yra taikytina ši Konvencija.

2. Bet kokia valstybė, pateikusi atitinkamą Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui skirtą deklaraciją, gali bet kada išplėsti šios Konvencijos taikymą į bet kokią kitą deklaracijoje nurodytą teritoriją. Tokios teritorijos atžvilgiu Konvencija įsigalioja praėjus lygiai trimis mėnesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tokią deklaraciją.

3. Pateikus Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotą notifikaciją, bet kokia tokia deklaracija gali būti denonsuota bet kurios joje nurodytos teritorijos atžvilgiu. Denonsavimas įsigalioja praėjus lygiai šešioms mėnesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tokią notifikaciją.

25 straipsnis

1. Pasirašydama Konvenciją arba atiduodama saugoti savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentus, bet kokia valstybė gali pareikšti, kad ji pasilieka teisę nesilaikyti 4 straipsnio c ir d dalių ar jų dalies sąlygų. Jokios kitos išlygos negali būti pateiktos.

2. Pateikusi Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotą notifikaciją, bet kokia išlygą padariusi valstybė gali ją visą ar iš dalies atšaukti. Atšaukimas įsigalioja tą dieną, kai Generalinis Sekretorius gauna tokią notifikaciją.

3. Valstybė, kuri padarė išlygą 1 paragrafe minėtų sąlygų atžvilgiu, negali reikalauti, kad tokią sąlygą taikytų bet kokia kita Šalis; tačiau jeigu jos išlyga yra dalinė ar sąlyginė, ji gali reikalauti taikyti tokią sąlygą tokiu mastu, kokiu ji pati yra ją priėmusi.

26 straipsnis

1. Pateikusi Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotą notifikaciją, bet kokia valstybė gali bet kuriuo metu denonsuoti šią Konvenciją.

2. Toks denonsavimas įsigalioja praėjus lygiai šešiams mėnesiams nuo tos dienos, kai tokią notifikaciją gauna Generalinis Sekretorius.

27 straipsnis

Europos Tarybos Generalinis Sekretorius privalo informuoti Europos Tarybos valstybes nares, kitas Europos Tarybos valstybes nares ir bet kokią valstybę, kuri prisijungė prie šios Konvencijos, arba Europos ekonominę bendriją, jeigu ji sutiko prisijungti prie šios Konvencijos, apie:

- a. bet kokį jos pasirašymą;
- b. ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumento atidavimą saugojimui;
- c. bet kokią šios Konvencijos įsigaliojimo dieną, kaip numatyta 22, 23 ir 24 straipsniuose;
- d. bet kokį aktą, notifikaciją ar pranešimą, susijusį su šia Konvencija.

Pasirašiusieji šią Konvenciją, turėdami reikiamus įgaliojimus, tai patvirtina.

Priimta Granadoje 1985 m. spalio 3 d. anglų ir prancūzų kalbomis, abu tekstai turi vienodą teisinę galią, vienu egzemplioriumi, kuris deponuojamas Europos Tarybos archyve. Patvirtintas šio dokumento kopijas Europos Tarybos Generalinis Sekretorius perduoda visoms Europos Tarybos valstybėms narėms, kitoms valstybėms, pasirašiusioms Europos kultūros konvenciją, ir bet kuriai kitai valstybei, ne Europos Tarybos narei, ar Europos Ekonominei Bendrijai, kurios yra pakviestos prisijungti prie šios Konvencijos.
